

Warszawa, 22 września 2025 r.

Opinia Prezydium Krajowej Sekcji Oświaty NSZZ „Solidarność” w sprawie stosowania średniej ważonej przy ustalaniu oceny ucznia

Wprowadzenie

W związku z informacjami przekazywanymi przez liczne organizacje związkowe NSZZ „Solidarność” w sprawie zmian w statutach szkół i placówek dotyczących oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów Prezydium Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” jednoznacznie stwierdza, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sprawie zasad ustalania oceny z poszczególnych zajęć edukacyjnych, suwerenną decyzję podejmuje tylko i wyłącznie rada pedagogiczna danej szkoły, jeżeli nie ma w niej rady szkoły.

Problem prawny

Czy w obecnym porządku prawnym w zakresie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach publicznych, można wystawić uczniom ocenę śródroczną, roczną i klasyfikacyjną w oparciu o oceny cząstkowe, które mają wagi, czyli czy można stosować ocenę ważoną, a tym bardziej, czy może ona być pomocna przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej, jeżeli tak stanowi statut szkoły? Czy szkoła może określić w statucie, że uczeń może tylko raz poprawiać prace pisemną oraz w jaki sposób umożliwić uczniom i rodzicom wgląd w prace pisemne?

Odpowiedź

Tak, jeżeli kryteria i wagi ocen odnoszą się do spełnienia przez uczniów określonego poziomu wymagań edukacyjnych na poszczególne stopnie, a sposób oceniania jest opisany w statucie szkoły przyjętym przez radę pedagogiczną. Ostatecznej oceny zawsze dokonuje nauczyciel danego przedmiotu i to on ustala śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych i może to zrobić na podstawie ocen bieżących z określoną wagą, które są dla niego wskazówką, jakie wymagania i w jakim stopniu zostały przez ucznia spełnione. Choć przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie regulują tak szczegółowo kwestii poruszanej w pytaniu, z przepisów nie wynika zakaz ustalenia oceny ucznia w oparciu o ocenę ważoną, o ile uwzględni ona cele i zasady oceniania określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

Odnosząc się do drugiego problemu, pragniemy zauważyć, że rada pedagogiczna może również ustalić w statucie szkoły, ile razy uczeń może poprawiać pracę pisemną i w jaki sposób jest ona mu udostępniona, np. bez konieczności robienia zdjęć.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 44b ust. 10 Ustawy z 07.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 ze zm.) – dalej u.s.o., **szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa statut danej szkoły, który jest uchwalany przez radę pedagogiczną, jeżeli nie występuje w niej rada szkoły.** Mając powyższe na uwadze, należy uznać, że w statucie danej szkoły można określić, że ustalanie śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych będzie odbywało się na podstawie średniej ważonej ocen bieżących, co oznacza, że oceny bieżące, które otrzymuje uczeń za poszczególne formy aktywności, będą miały różne wagi.

Zgodnie z art. 44b ust. 3 Ustawy z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230) - dalej u.s.o., ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do:

- wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego lub efektów kształcenia i kryteriów weryfikacji w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania;
- wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania, w przypadku dodatkowych zajęć edukacyjnych.

Według brzmienia **art. 44b ust. 6 u.s.o. ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje:**

- formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3 u.s.o.;
- **ustalanie ocen bieżących i śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych** oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3 u.s.o., a także śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania;
- przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych;
- ustalanie rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3 oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania;
- ustalanie warunków i trybu otrzymania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania;
- ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia.

Natomiast zgodnie z §12 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 22.02.2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2572) **ocenianie bieżące z zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.**

Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 8 ustawy z 14.12.2016 r. - Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.) **szczegółowe warunki i sposób oceniania**

wewnątrzszkolnego uczniów reguluje statut szkoły, który jest uchwalany przez radę szkoły zgodnie z dyspozycją art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe. **Natomiast zgodnie z art. 82 ww. wymienionej ustawy, w szkołach lub placówkach, w których rada nie została powołana, zadania rady wykonuje rada pedagogiczna i to ona decyduje, czy oceny są ważne czy też nie.** W przypadku takich przedmiotów jak: wychowanie fizyczne, technika, plastyka oraz muzyka, prawodawca wskazał dodatkowo, co należy w szczególności brać pod uwagę przy ustalaniu ocen uczniów (§ 9 rozporządzenia) i są to: wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywaniu się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć, a w przypadku wychowania fizycznego – także systematyczność udziału ucznia w zajęciach oraz aktywność w działaniach podejmowanych przez szkołę na rzecz kultury fizycznej.

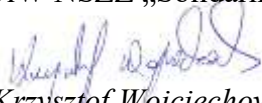
Mając na uwadze powyższe, przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie regulują szczegółowo problematyki, o której mowa wyżej. Jednakże nie wynika z nich zakaz ustalenia oceny ucznia w oparciu o ocenę ważoną, o ile uwzględnia ona cele i zasady oceniania, określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, co oznacza, że jeżeli powyższe zapisy znajdują się w statucie szkoły jest on zgodny z prawem.

Interpretacja przepisów szeroko rozumianego „prawa oświatowego” przez niektóre kuratoria oświaty w zakresie oceniania uczniów, w tym stosowania wag, nie ma umocowania w obowiązujących przepisach i nie stanowi źródła prawa, co należy podkreślić z całą stanowczością. Sugestie kierowane do dyrektorów szkół nadzorowanych przez poszczególne kuratoria oświaty, jakoby statuty szkół, zawierające zapisy o możliwości stosowania wag przy ocenianiu uczniów są niezgodne z prawem, są nadużyciem ze strony urzędów i nie mieszczą się w ramach ustawowego nadzoru pedagogicznego. Wobec powyższego, szkoły **nie są zobowiązane do dostosowywania statutów szkół** zgodnie z sugestią poszczególnych kuratoriów, **jeżeli nie wynika ona z konkretnej podstawy prawnej.** Należy dodatkowo wskazać, że przepisy dotyczące oceniania obowiązują w niezmienionej formie od wielu lat, a wywracanie istniejącego porządku tylko i wyłącznie z powodu osobistych przekonań osób sprawujących funkcje państwowe i mających odmienny pogląd (niż ten wynikający z przepisów) na to, jak należy oceniać, stoją w sprzeczności z podstawowymi zasadami państwa prawa, w tym pewności prawa.

Jednocześnie należy zauważyć, że brak uregulowań ustawowych lub w rozporządzeniu kwestii poruszanych wyżej, może prowadzić do jeszcze dalej idących interpretacji, które pozwalają na ustalanie ocen przez nauczyciela wyłącznie w oparciu o średnią ważoną i będzie to praktyka umocowana prawnie w przepisach, jeżeli tylko takie zapisy znajdują się w statucie szkoły i według ich twórców nie będą stały w sprzeczności z celami oceniania.

W imieniu Prezydium

Zastępca Przewodniczącego
KSOiW NSZZ „Solidarność”

Krzysztof Wojciechowski